

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Maturitná skúška 2011

**Správa
o výsledkoch externej časti a písomnej formy
internej časti
maturitnej skúšky**

z francúzskeho jazyka úroveň B1

PhDr. Agnesa Fanová
Mgr. Zuzana Juščáková, PhD.

Bratislava 2011

Obsah

Úvod.....	3
1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1	4
2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1.....	6
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1.....	15
3. 1 Počúvanie s porozumením.....	16
3. 2 Jazyk a jeho používanie.....	19
3. 3 Čítanie s porozumením	21
4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka	25
Záver	26
Použitá literatúra.....	28

Úvod

Predkladaná správa je spätným pohľadom na externú časť maturitnej skúšky (EČ MS) 2011 z francúzskeho jazyka na úrovni B1.

Kladie si za cieľ zhodnotiť výsledky práce súboru maturantov v danom predmete a na danej úrovni. Zároveň chce poukázať na určité rezervy v príprave žiakov na jednotlivé časti testu. Zisťuje tiež príčiny, ktoré viedli k rozdielom medzi predpokladmi tvorcov testu a konkrétnymi štatistickými výsledkami. Dovoľujeme si preto odporučiť ju do pozornosti pedagógov, ktorí budú pripravovať žiakov na príslušné testovanie v rámci EČ MS 2012.

Správa pozostáva zo štyroch kapitol. **Prvá** sa zaoberá všeobecnou charakteristikou a štruktúrou testu B1. V **druhej** kapitole sú sústredené najdôležitejšie štatistické údaje o žiakoch, ako aj o ich globálnych, prípadne čiastkových výsledkoch. **Tretia** kapitola je zameraná na jednotlivé časti testu a položky, ktoré sa svojimi parametrami vymykajú z rámca štandardných požiadaviek. Predmetom **štvrtej** kapitoly je písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS). Jej obsahom je všestranné posúdenie písomnej produkcie žiakov na úrovni B1.

1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

Úlohou EČ MS z daného predmetu je overiť komunikačné a gramatické kompetencie žiakov v závere stredoškolských štúdií na celonárodnej úrovni. Jednotné kritériá skúšky umožnia spoľahlivo porovnať výsledky celého súboru maturantov zodpovedajúcej úrovne, čo má minimálne dvojaký význam:

- dosiahnuté výsledky žiakov poskytujú vyučujúcim na stredných školách užitočný obraz o stave ich predmetu,
- tieto môžu byť následne využité pri prijímacích skúškach na VŠ na Slovensku alebo v zahraničí, ak sa žiak rozhodne študovať príslušný jazyk ako odbor, prípadne iný odbor v príslušnom cudzom jazyku.

Test z francúzskeho jazyka na úrovni B1 bol administrovaný 16. marca 2011 podľa Vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318 z roku 2008 spôsobom uvedeným v II. časti pod názvom Podrobnosti o spôsobe konania EČ a PFIČ MS pre cudzie jazyky, str. 20 – 22.

Test pozostáva zo **60 položiek** rôznej obťažnosti. **Veľmi ľahké** položky sú do 10 % obťažnosti, **ľahké** do 20 %, **stredne obťažné** sú v rozmedzí 20,1 % – 80 % obťažnosti, **veľmi obťažné** sú od 80,1 % – 90 % a **extrémne obťažné** od 90,1 % – 100 %. Podľa objednávky v teste B1 prevažujú stredne obťažné úlohy.

Veľmi ľahké a ľahké úlohy sú zamerané na jednoduché myšlienkové operácie, napríklad triedenie a priradovanie informácií, ale aj jednoduchú aplikáciu. Stredne obťažné úlohy využívajú zložitejšie myšlienkové postupy, ako sú indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, hodnotenie a overovanie. Veľmi obťažné úlohy si vyžadujú tvorivý prístup, zložitejšiu aplikáciu a riešenie problémových situácií. Všetkými spomínanými úlohami sa testujú komunikačné kompetencie, ako sú počúvanie a čítanie s porozumením, ale aj lingvistická kompetencia, t.j. schopnosť pochopiť funkciu jazykových prostriedkov a prakticky ich použiť. Niekedy sa úlohy so strednou obťažnosťou a veľmi obťažné úlohy žiakom javia ako extrémne obťažné, ale tieto sa vôbec neobjednávajú.

Jednoduchšie myšlienkové operácie sa uplatňujú v niektorých **úlohách s výberom odpovede** (ÚVO), zložitejšie predovšetkým v **úlohách s krátkou odpoveďou** (ÚKO). Prvé sú neproduktívne, druhé sú produktívne. Ich zastúpenie v troch častiach testu B1 je nasledovné:

V prvej časti, ktorou je **Počúvanie s porozumením** a ktorá obsahuje 20 položiek, je 13 úloh neproduktívnych a 7 produktívnych. Druhou časťou je **Jazyk a jeho používanie**, kde z 20 položiek je pomer neproduktívnych a produktívnych úloh 10 : 10. Tretia časť **Čítanie**

s porozumením pozostáva z 20 položiek, z ktorých 13 je neproduktívnych a 7 produktívnych.

Test ako obvykle bol administrovaný v dvoch variantoch, ktoré sa líšili poradím položiek.

Na vypracovanie úloh z časti Počúvanie s porozumením majú žiaci 30 minút, na Jazyk a jeho používanie (inými slovami na gramatiku a lexiku) majú 25 minút a na Čítanie s porozumením 45 minút. Ciele testovania kompetencií žiakov a zodpovedajúcich vedomostí z jazykových prostriedkov sú obsiahnuté v dokumente NÚCEMu **Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre Maturitu 2011**, ktorý je spoločný pre všetky cudzie jazyky danej úrovne. Z neho vychádzajú tvorcovia testov pri stanovovaní rozsahu jednotlivých textov, ich zdrojov a tematických okruhov, ako aj pri zameraní a typoch úloh.

Ďalšími dokumentmi, ktorými sa riadia tvorcovia testov pri zostavovaní testu B1, sú: **Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky** (v preklade Š. Franeka, 2006), ďalej dokumentom ŠPÚ **Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B1**, ako aj **Objednávka na tvorbu testu z predmetu francúzsky jazyk, Spoločný dizajn testov pre úroveň B1 a Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka**, ktoré sú internými materiálmi NÚCEMu.

Spolu s testom a kľúčom správnych odpovedí tvorcovia vypracúvajú príslušnú špecifikačnú tabuľku, do ktorej zaznamenávajú povahu jednotlivých položiek. Pri hodnotení výsledkov testu porovnávajú údaje z nej s výstupmi zo štatistického spracovania testu a zisťujú, nakoľko boli ich hodnotenia položiek i samotné meranie správne a čo spôsobilo prípadné odchýlky od očakávaných výsledkov.

Štruktúra testu externej časti maturitnej skúšky (EČ MS) i písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) prispievajú ku komplexnejšiemu posúdeniu jazykových kompetencií maturantov na danej úrovni. Ostáva ústna forma internej časti maturitnej skúšky (ÚFIČ MS), ktorá je zameraná na rôzne aktivity ústnej interakcie.

2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

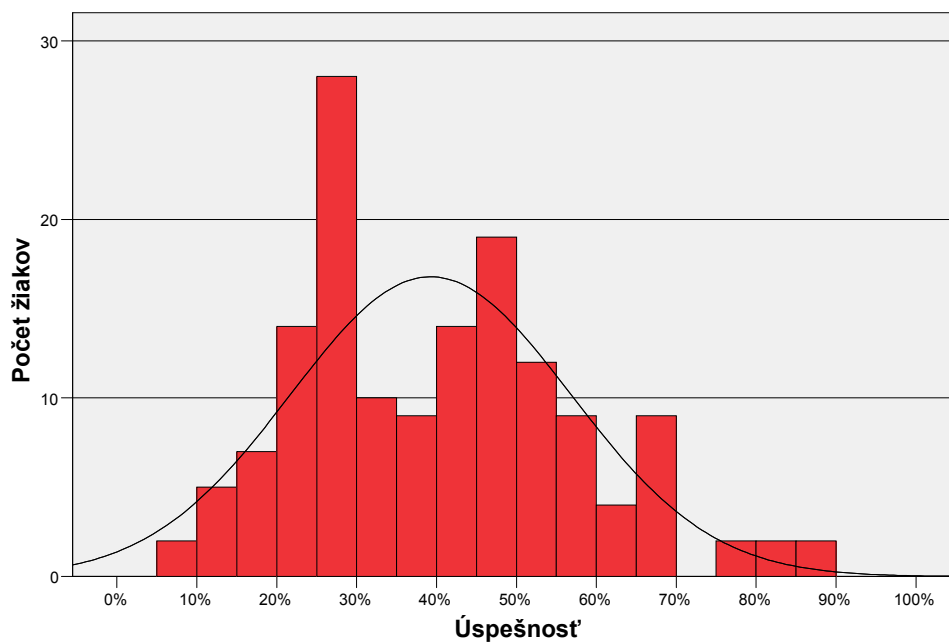
V školskom roku 2010/2011 test z francúzskeho jazyka úrovne B1 písalo 148 žiakov. Oproti vlaňajšku sa ich počet zvýšil o 3 žiakov. V teste dosiahli úspešnosť 39,3 %. Najlepšie zvládnutou časťou testu bolo počúvanie s priemernou úspešnosťou 45,3 %, za ním nasledovalo čítanie s 37,5 % a najnižšiu úspešnosť zaznamenala gramatika so 34,9 %. Najvyššiu úspešnosť 88,3 % v riešení testu dosiahli dvaja žiaci, najnižšiu úspešnosť 6,7 % jeden žiak.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

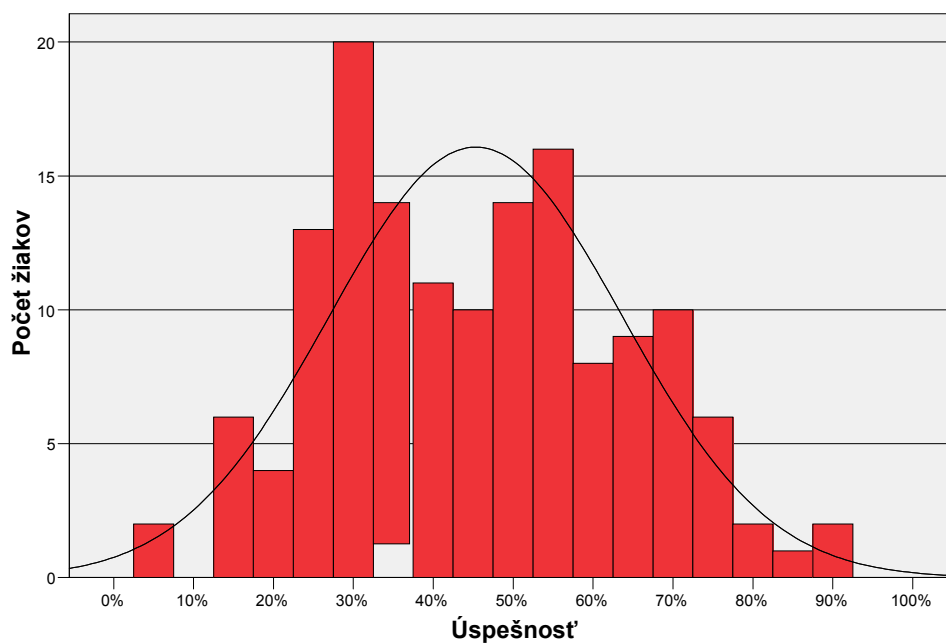
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	148	148	148	148
Maximum	90,0	100,0	95,0	88,3
Minimum	5,0	,0	,0	6,7
Priemer	45,3	34,9	37,5	39,3
Štandardná odchýlka	18,4	19,3	21,8	17,6
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	9,3	,0	,0	4,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	81,3	72,8	80,2	73,7
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	1,5	1,6	1,8	1,4
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	42,3	31,8	34,0	36,4
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	48,3	38,0	41,0	42,1
Cronbachovo alfa	,738	,783	,848	,911
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,4	9,0	8,5	5,2
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	18,4	17,7	16,6	10,3

Na nasledujúcom grafe (Obr. 1) vidíme histogram úspešnosti posunutý doľava, čo svedčí o vyššej náročnosti testu pre žiakov daného súboru. Vzhľadom na to, že súbor žiakov nie je veľmi veľký, histogram úspešnosti, ako aj ďalšie grafy znázorňujúce úspešnosť testovaného súboru v počúvaní, v gramatike a v čítaní pôsobia neusporiadaným dojmom v porovnaní s grafmi omnoho početnejšieho súboru. Jednako najvyššia úspešnosť v počúvaní sa odráža v rovnomernejšom rozložení úspešností žiakov ako v čítaní. Na grafe znázorňujúcom gramatiku vidieť, že táto časť testu bola pre žiakov najobťažnejšia: krivka grafu sa totiž nachádza výrazne vľavo.

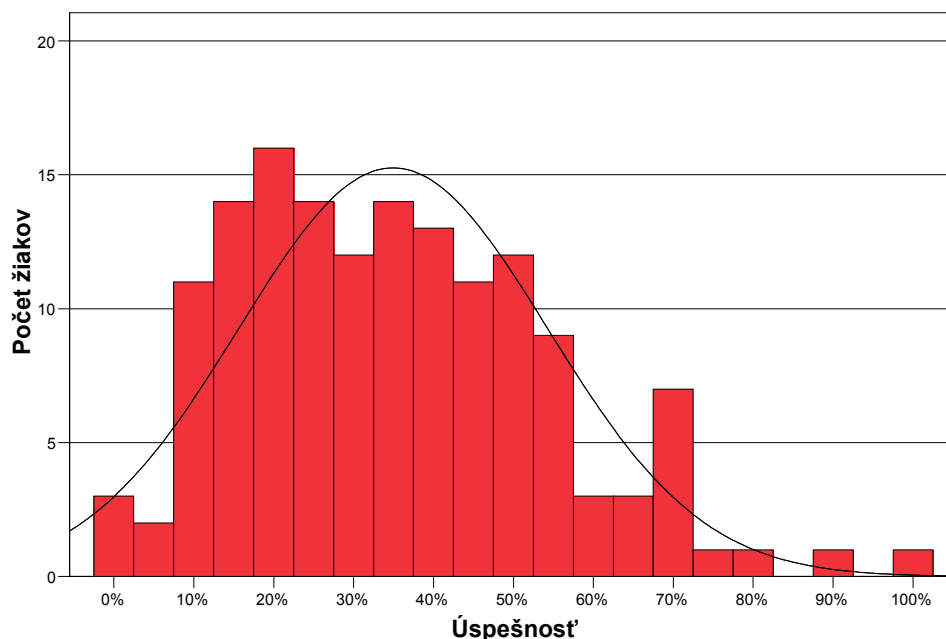
Údaj „Cronbachovo alfa“ je kritériom reliability, t.j. spoľahlivosti merania testu. Jeho konečná hodnota je dostatočne vysoká, čo svedčí o vynikajúcej spoľahlivosti testu.

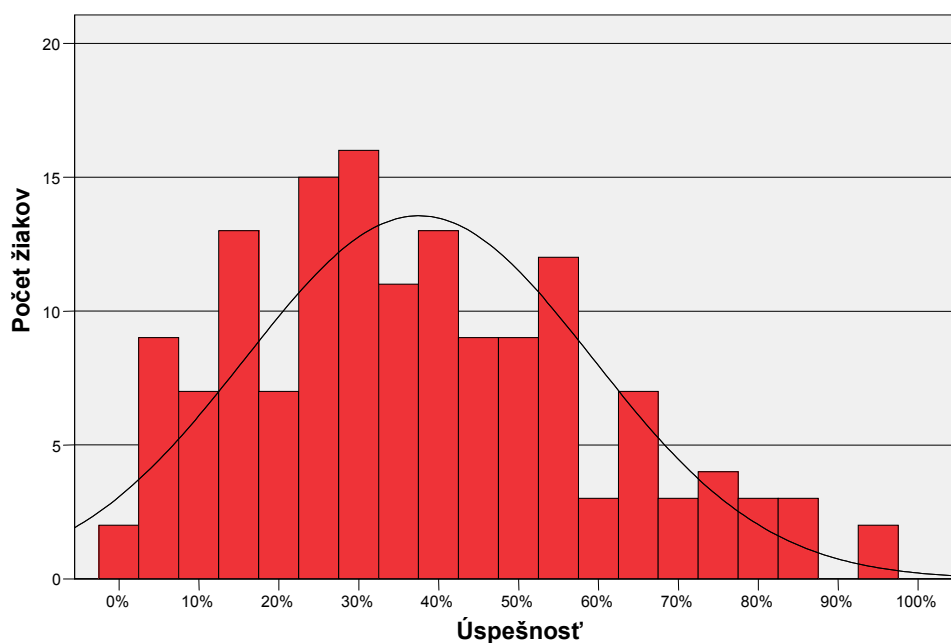
Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti

Obr. 2 Histogram úspešnosti v časti počúvanie

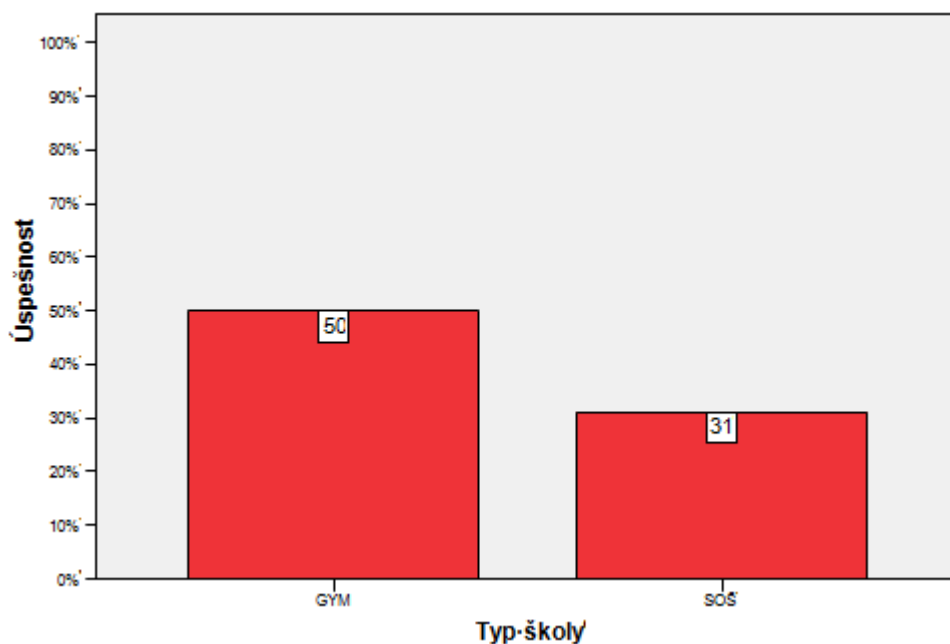

Obr. 3 Histogram úspešnosti v časti gramatika

Obr. 4 Histogram úspešnosti v časti čítanie

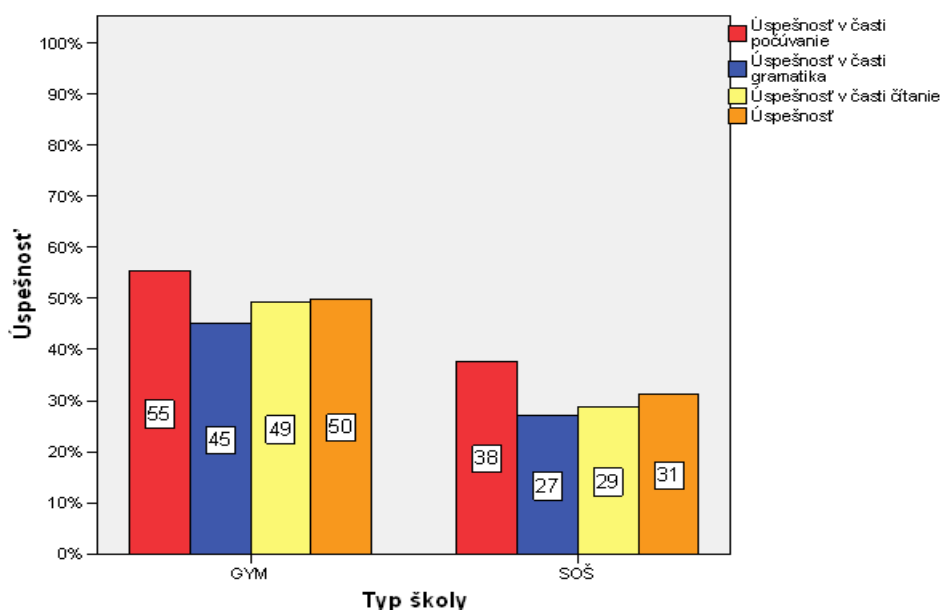
Testovaný súbor tvorili gymnazisti a žiaci stredných odborných škôl (SOŠ) a konzervatórií. Prvýkrát boli žiaci SOŠ početnejší ako gymnazisti, a to v pomere 84 : 64. Nasledovný graf je obrazom rozdielu priemernej úspešnosti oboch typov škôl, ktorý je významný.

Obr. 5 Úspešnosť podľa typu školy

Na obrázku č. 6 je podrobný graf úspešností jednotlivých častí testu B1 u gymnazistov a žiakov SOŠ. Z neho je evidentné, že žiaci oboch typov škôl boli najúspešnejší v počúvaní, samozrejme, s veľkým rozdielom percentuálnej úspešnosti. Oproti vlašajšku bol tento testovaný súbor úspešnejší v čítaní. Naopak gramatika sa ukázala ako najslabšia časť tohtoročného testu, opäť so značným rozdielom výkonností žiakov podľa typu školy.

Francúzsky jazyk úroveň B1 2011 - výsledky jednotlivých častí testu podľa typu školy

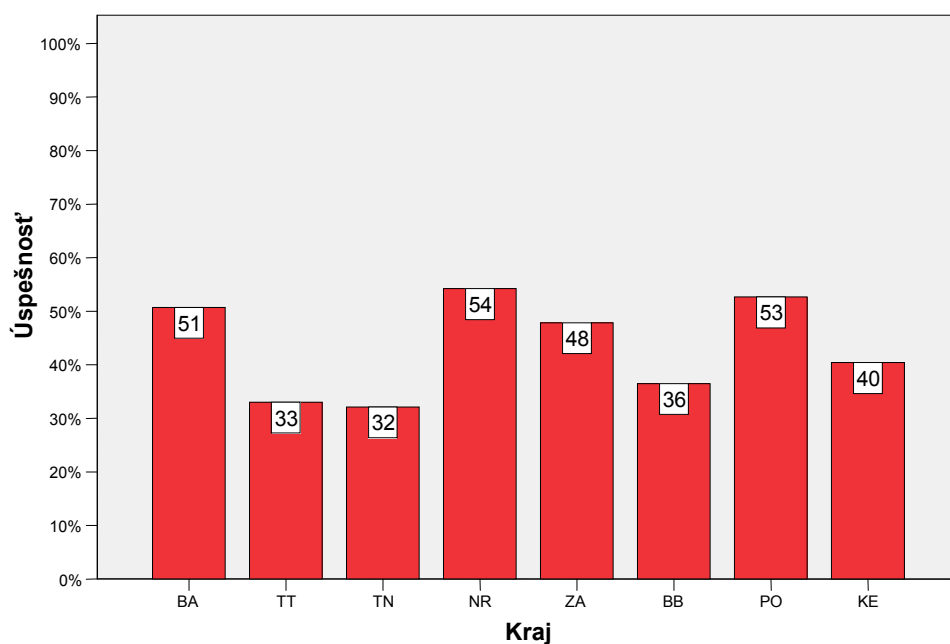

Obr. 6 Úspešnosť podľa typu školy v jednotlivých častiach testu

Medzi Bratislavským, Nitrianskym a Prešovským krajom s porovnateľnými výsledkami nad 50 % úspešnosti je najúspešnejší Prešovský kraj s počtom žiakov 21, ktorý predstavuje štvornásobok počtu žiakov Bratislavského a päťnásobok počtu žiakov Nitrianskeho kraja.

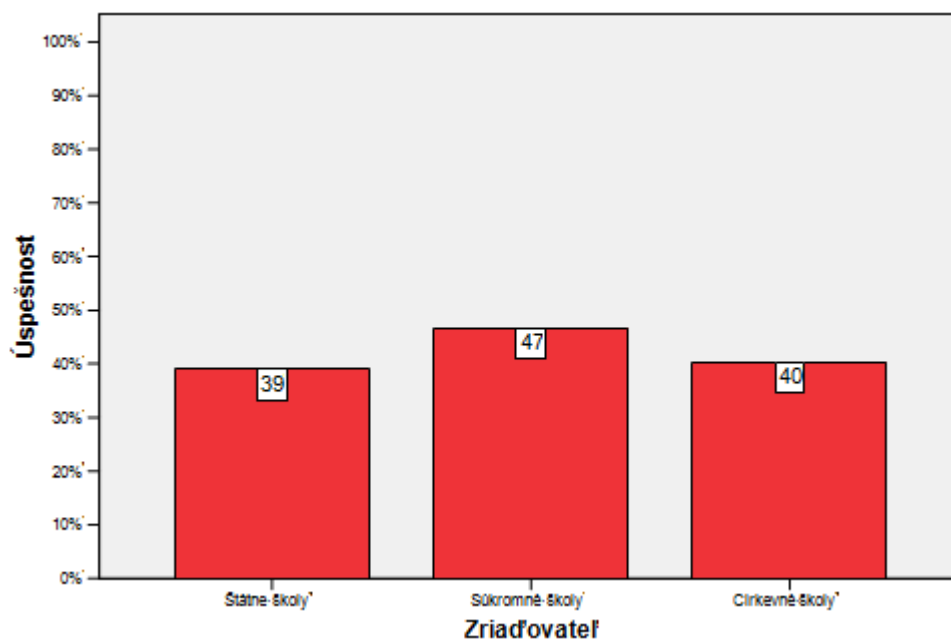
Z porovnávania ďalších dvoch krajov, a to Košického a Žilinského, ktoré mali rovnaký počet žiakov 13, s veľkou prevahou vyšiel Žilinský kraj s úspešnosťou 47,8 % proti 40,4 % Košického kraja.

Najvyrovnanejšiu, ale najmenej úspešnú skupinu, predstavujú žiaci Trnavského a Trenčianskeho kraja, ktorí pri rovnakom počte žiakov 34 neprekročili prah úspešnosti 33,3% s výsledkami 33,0 % a 32,1 %. O niečo lepšie sa umiestnil Banskobystrický kraj, ktorého 24 žiakov skončilo s úspešnosťou 36,5 %.

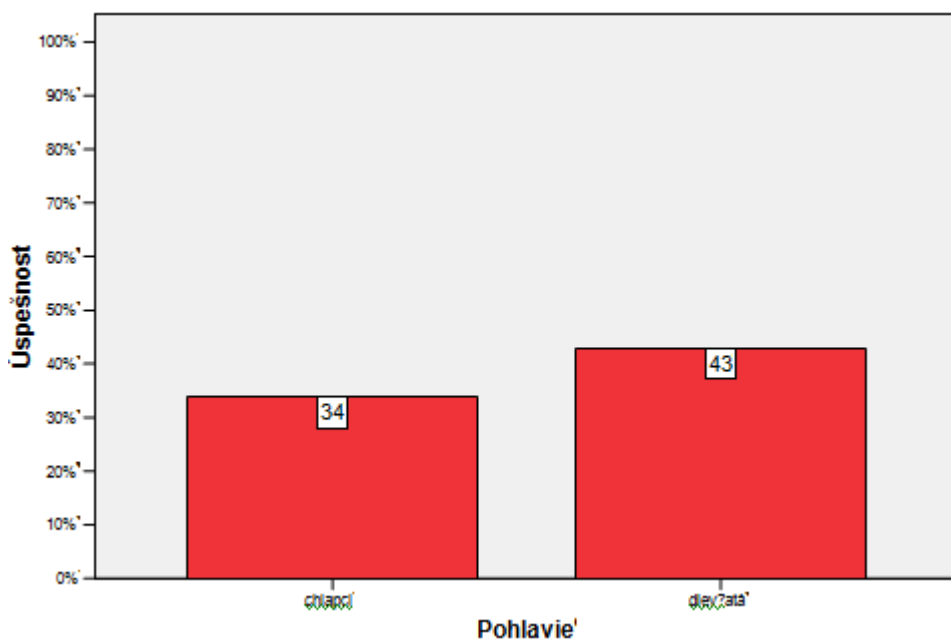
Obr. 7 Úspešnosť podľa kraja

Porovnávať percentuálnu úspešnosť škôl podľa zriaďovateľov nie je relevantné pre veľké rozdiely v počtoch žiakov. Kým v štátnych školách sa z testovaného súboru vzdelávalo 131 žiakov, v súkromných školách to boli 4 žiaci a v cirkevných školách 13 žiakov. Zaujímavým údajom je, že žiaci štátnych škôl úspešnosťou 38,9 % zaostali za národným priemerom, kým cirkevné a súkromné školy ho prekročili výsledkami 40,3 % a 46,7 %.

Obr. 8 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

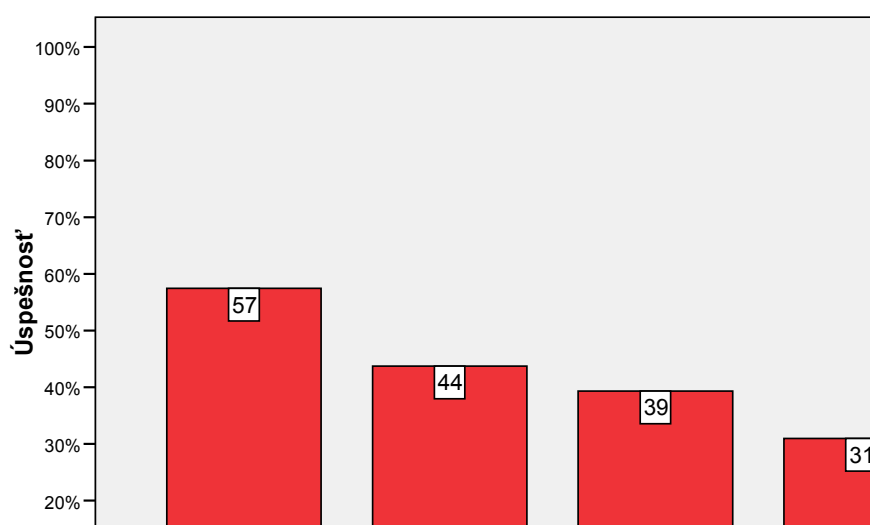
Testovaný súbor pozostával z 57 chlapcov a 91 dievčat. Dievčatá majú výraznejšiu prevahu v počte a tiež aj v úspešnosti.

Obr. 9 Úspešnosť podľa pohlavia

Na polroku boli nasledovné známky z francúzskeho jazyka u 148 žiakov testovaného súboru: 55 jednotiek, 26 dvojok, 37 trojok a 27 štvoriek, 2 päťky a jeden žiak neuviedol svoju známku. 147 žiakov (bez jedného, ktorý svoju známku neuviedol) dosiahlo priemernú známku 2,29.

Pri porovnávaní výsledkov ich výkonnosti v teste vidíme, že jednotkári ho zvládli na 57 % úspešnosti, dvojkári na 44 %, trojkári na 39 % a štvorkári na 31 %. Podľa týchto výsledkov každá kategória žiakov si v teste svoj prospech pohoršila, dokonca jednotkári a dvojkári až o dva stupne, ak uvažujeme, že v percentuálnom vyjadrení má jednotkár zvládnuť učivo nad 80 %, dvojkár od 65 %, trojkár od 50 % a štvorkár od 33,3 %.

Obr. 10 Úspešnosť podľa polročnej známky

Nasledujúce tabuľky približujú poradie žiakov podľa úspešnosti vo vzostupnom poradí. Hranicu úspešnosti neprekročilo 65 žiakov z celkového počtu 148, čo predstavuje významných 43,92 %.

Tab. 2 Prepojenie úspešnosti a percentilu

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	6,7	,0	1
2	8,3	,7	1
3	10,0	1,4	2
4	11,7	2,7	3
5	15,0	4,7	2
6	16,7	6,1	2
7	18,3	7,4	3
8	20,0	9,5	2
9	21,7	10,8	7
10	23,3	15,5	5
11	25,0	18,9	17
12	26,7	30,4	4
13	28,3	33,1	7
14	30,0	37,8	5
15	31,7	41,2	4
16	33,3	43,9	1
17	35,0	44,6	5
18	36,7	48,0	3
19	38,3	50,0	1
20	40,0	50,7	4
21	41,7	53,4	6
22	43,3	57,4	4
23	45,0	60,1	2
24	46,7	61,5	7
25	48,3	66,2	10
26	50,0	73,0	5
27	51,7	76,4	5
28	53,3	79,7	2
29	55,0	81,1	2
30	56,7	82,4	2
31	58,3	83,8	5
32	60,0	87,2	2
33	61,7	88,5	1
34	63,3	89,2	1
35	65,0	89,9	5
36	66,7	93,2	2
37	68,3	94,6	2
38	75,0	95,9	1
39	78,3	96,6	1
40	83,3	97,3	2
41	88,3	98,6	2

Žiaci, ktorí nedosiahli hranicu úspešnosti 33,3 %, sú v globálnych číslach prevažne chlapci pochádzajúci zo SOŠ. Pokiaľ ide o gymnáziá, omnoho neúspešnejšie boli v porovnaní s chlapcami dievčatá.

Pomer neúspešných žiakov je 55,4 % chlapcov : 44,6 % dievčat, samozrejme, z počtu 65 žiakov.

Tab. 3 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou ako 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Typ školy	GYM	1,5%	10,8%	12,3%
	SOŠ	53,8%	33,8%	87,7%
Spolu		55,4%	44,6%	100,0%

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

Kritériá náročnosti pre test z FJ úrovne B1 sú obsiahnuté v dokumentoch citovaných v 1. kapitole predloženej správy. Na ich základe bola vypracovaná objednávka, ktorá určuje, že v školskom roku 2010/2011 bude v predmetnom teste nasledovná kvantifikácia položiek:

5 veľmi ľahkých, 12 ľahkých, 40 stredne obtiažných a 3 veľmi obtiažné.

Špecifikačná tabuľka, ktorú zároveň s koncipovaním testu tvorcovia vypracúvajú, zodpovedá objednávke s minimálnymi odchýlkami. Ako referenciu danej úrovne používajú učebnicu francúzštiny ako cudzieho jazyka *Alter ego B1*.

Podľa štatistických údajov výsledky testu svedčia o neprimeranej náročnosti meracieho nástroja, najmä pre žiakov SOŠ, ako to vidieť z tabuľky o počte žiakov, ktorí nedosiahli hranicu úspešnosti 33,3 %. Konkrétne výsledky testu z FJ na úrovni B1 napovedajú, že **žiadna položka nebola veľmi ľahká, 2 položky boli ľahké, 45 položiek bolo stredne obtiažných, 10 veľmi obtiažných a 3 položky zaznamenali extrémnu obtiažnosť** v rozmedzí 90,7 % – 93,3 %. Pritom s položkami extrémnej obtiažnosti sa vôbec nepočítalo ani v teste B1 a ani v teste B2!

Z uvedeného logicky vyplýva, že časť plánovaných veľmi ľahkých a ľahkých položiek bola podľa výsledkov testu B1 vyhodnotená ako stredne obtiažná a časť predpokladaných položiek so strednou obtiažnosťou sa preskupila do kategórie veľmi a extrémne obtiažných.

Úlohou nasledujúcej analýzy je zistiť, nakoľko sú za výsledkami daného testu prehnane náročné úlohy a v čom výkonnosť časti maturantov nedosahuje požadovanú úroveň B1. Budeme rozoberať prípady, v ktorých sme zaznamenali veľké rozdiely medzi predpokladmi tvorcov a konkrétnymi výsledkami žiakov. Pokúsime sa tiež poukázať na možné dôvody tohto stavu a hľadať určité riešenia.

Hodnotíme postupne jednotlivé časti testu a na meranie položiek používame základné parametre, ktorými sú obtiažnosť a citlivosť. Štatistickí definujú **obtiažnosť** ako opak úspešnosti a **citlivosť** ako schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Rovnako ako obtiažnosť aj citlivosť sa vyjadruje v percentách. Vyhovujúca citlivosť je nad 20 % a čím je vyššia, tým je diskriminačná sila príslušnej položky väčšia. Ďalšími pojmami, ktoré pri hodnotení budeme používať, je **nedosiahnutosť** a **vynechanosť**. Podľa štatistikov pod nedosiahnutosťou rozumieme fakt, že žiak žiadnu ďalšiu úlohu z určitej podčasti už neriešil. Vynechanosť položky znamená, že žiak niektorú položku neriešil, ale v riešení nasledujúcich pokračoval. Súčtom nedosiahnutosti a vynechanosti dostaneme výsledok **neriešenosti**.

3. 1 Počúvanie s porozumením

Táto časť testu býva vo väčšine prípadov najúspešnejšou rovnako u žiakov gymnázií, ako aj u žiakov SOŠ a tento rok nie je výnimkou. Paradoxne nejde o najjednoduchšiu jazykovú zručnosť, pretože táto si vyžaduje okrem adekvátnej vedomostnej výbavy žiaka, akou sú všeobecné a jazykové kompetencie, tiež úplnú koncentráciu na dvojnásobné počúvanie každej nahrávky a plnenie predpísaných úloh bez možnosti odvolávania sa na písaný text.

V 1. podčasti sa nachádza 7 položiek zameraných na detailné porozumenie nahrávky. Cieľom úloh s výberom odpovede (ÚVO) je pochopenie informácií z nahrávky a priradovanie správnej odpovede k príslušným otázkam výberom zo štyroch ponúkaných možností. Na riešenie žiaci používajú jednoduchšie i zložitejšie myšlienkové operácie v závislosti od obťažnosti textu. Obsahom prvej nahrávky bol rozhovor s francúzskou speváčkou Sylvie Vartan o jej živote. Zo sociolingvistického hľadiska téma zodpovedala ÚFIČ MS č. 2 Kultúra a umenie.

Pokiaľ ide o štruktúru nahrávky, otázky z interview sa zhodovali s poradím jednotlivých úloh, ktoré boli mierne štylisticky pozmenené. Položky sme v špecifikačnej tabuľke hodnotili väčšinou ako stredne obťažné, čo sa potvrdilo aj v štatistickom vyhodnotení. Nepredpokladali sme však, že úloha č. 4 bude pre žiakov taká problematická, ako to ukázala kritická hodnota korelácie položky so zvyškom testu (vyjadrená záporným „Point Biserial“), ktorá napovedá, že paradoxne výkonnejší žiaci gymnázií siahli po nesprávnych odpovediach na rozdiel od menej výkonných žiakov SOŠ.

Tu je text z nahrávky:

Avez-vous des regrets ? = L'utujete niečo ?

S.V. : *Un jour, j'ai eu des projets de jouer le conte « Alice au pays des merveilles », mais cela n'a pas abouti. Je le regrette encore, ça allait si bien dans mon imagination et mes rêves d'enfant. = Jedného dňa som chcela hrať rozprávku « Alica v ríši divov », ale tento projekt sa nezrealizoval. Dodnes to ľutujem, pretože veľmi vyhovoval mojej obrazotvornosti a mojím detským snom.*

Úloha č. 4:

Elle regrette une chose. Laquelle ? = L'utuje jednu vec. Ktorú ?

- (A) Elle ne l'a pas dit dans son interview. Nepovedala to vo svojom rozhovore.
- (B) Elle n'a pas vécu en Afrique. = Nežila v Afrike.
- (C) Elle n'est pas devenue mère de plusieurs enfants. = Nestala sa matkou viacerých detí.

(D) *Elle n'a pas pu présenter sur scène ses rêves de petite fille. = Nemohla predstaviť na scéne svoje sny malého dievčatka.*

Ako keby výkonnejší žiaci nepoznali knihu « Alica v ríši divov » a v dôsledku nepochopenia tejto časti nahrávky chybné siahali po distraktore (A), resp. po distraktore (C) namiesto správnej odpovede (D). Je tiež možné, že menej výkonným žiakom v tomto prípade vyšiel tip.

Nižší Point Biserial, t.j. menšiu schopnosť rozlišovať žiakov podľa výkonnosti, vykazuje oproti našim predpokladom aj položka č. 2. V nahrávke speváčka spája svoje najkrajšie spomienky s obdobím, keď bola malým dievčaťom, ale veľa žiakov ich chybné zaradilo do obdobia jej dospievania (B), čo nebola správna odpoveď.

Text z nahrávky:

Quels sont vos plus beaux souvenirs ? = Ktoré sú Vaše najkrajšie spomienky ?

S.V. : Nous sommes en Bulgarie, pays de ma naissance, pays rempli d'odeurs, de couleurs contrastées, d'insouciance, de jeux dans la neige et une maison familiale où le temps semblait s'écouler doucement. *Je suis une **petite fille** entourée de bonheur feutré, simple, évident.* Et puis, d'un seul coup, il y a eu cette rupture, les restrictions, les soupçons, la police, l'oppression... Et on est partis s'installer en France qui est devenue mon pays.= Sme v Bulharsku, v krajine, kde som sa narodila, v krajine naplnenej vôňami, kontrastnými farbami, bezstarostnosťou a hrami v snehu, je tu rodinný dom, kde sa zdá, že čas plynie pomaly. *Som **malé dievčatko** obklopené tichým, jednoduchým a samozrejým šťastím.* A potom zrazu to prasklo a nastali obmedzenia, podozrenia, polícia, útlak... A my sme odišli do Francúzska, krajiny, ktorá sa stala mojou domovinou.

Úloha:

De quelle période de sa vie garde-t-elle les plus beaux souvenirs ? = Z ktorého obdobia svojho života si zachováva najkrajšie spomienky ?

- (A) De son arrivée dans son pays d'adoption. = Z príchodu do krajiny, ktorú prijala za svoju.
- (B) Des années de son adolescence. = Z rokov svojho dospievania.
- (C) *Des années de son enfance.* = Z rokov svojho detstva.
- (D) Du début de sa carrière. = Zo začiatku svojej kariéry.

Pravdepodobne viac upresnení o období detstva speváčky, napr. « *Je suis une **petite fille** qui ne va pas encore à l'école, entourée...* » = *Som **dievčatko**, ktoré ešte nechodí do školy, obklopené...* by bolo dopomohlo viacerým žiakom ku správnej odpovedi (C).

Domnievame sa, že omyl u mnohých nastal tým, že si splietli výrazy « **petite fille** » = malé dievča a « **jeune fille** » = mladé dievča, na základe čoho dospeli k nesprávnej odpovedi.

V 2. podčasti je 7 úloh s výberom odpovede (ÚVO), ktorých cieľom je selektovať informácie z nahrávky a zaradiť ich k trom typom tvrdení : pravdivé, nepravdivé, alebo nenachádzajúce sa v texte nahrávky. Recenzia mala výhrady k počtu piatich postáv, z ktorých tri komentujú situáciu vo svojej novoutvorenej rodine. Paradoxne žiaci nemali problémy s rozlíšením osôb, ale s pochopením obsahu výpovede jednej z nich v položke č. 10.

Text z nahrávky:

Élodie : « *Lorsque mes parents se sont séparés, **ils sont restés pendant quelques années célibataires** avant de se remettre en couple. Mon beau-père Daniel voyageait beaucoup, donc il est entré doucement dans notre vie.* » = Po rozchode **moji rodičia ostali niekoľko rokov slobodní, skôr ako si našli iných partnerov. Môj nevlastný otec Daniel veľa cestoval, a tak vstúpil do nášho života pozvoľna.**

Tvrdenie:

*Martine a divorcé parce qu'elle a voulu épouser Daniel **sans attendre.*** = Martina sa rozviedla, pretože sa chcela **bezodkladne** vydať za Daniela.

Spomínaná položka č. 10 vykazovala nedostatočnú citlivosť, pretože väčšina žiakov túto výpoveď zaradila medzi tvrdenia nenachádzajúce sa v texte nahrávky (C), hoci išlo, vzhľadom na text nahrávky, o nepravdivé tvrdenie (B).

Obsahovo nahrávka súvisela s témou ÚFIČ MS č. 1 Rodina.

Cieľom **3. podčasti** je 7 úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO). Od žiakov sa vyžaduje globálne porozumenie textu nahrávky a dopĺňanie niektorých kľúčových slov do resumé. Tieto produktívne úlohy (na rozdiel od neproduktívnych ÚVO) sú náročné z hľadiska zložitejších myšlienkových operácií, ako sú analýza, dedukcia, tvorba hypotézy i náročnejšia aplikácia.

Z uvedeného dôvodu patrí táto časť testu k obťažnejším, s vysokou mierou neriešenosti, ktorá, ako už bolo spomenuté na str.16, je súčtom nedosiahnutosti a vynechanosti. **Neriešenosť pri položkách č.20 a č.18** predstavovala 25,33 % až 32,00 % testovaného súboru. Obe spomínané položky boli podľa žiakov veľmi obťažné (s mierou obťažnosti 89,3 % a 86,7 %).

Položka č. 15, ktorá sa tiež zaradila do kategórie veľmi obťažných (s mierou obťažnosti 88,0 %), navyše zaznamenala aj nízku citlivosť.

Zo siedmich slov na doplnenie 6 bolo doslovne vybratých z nahrávky, a to: položka č. 14 actrice = herečka; položka č. 15 protection (de l'environnement) = ochrana (životného prostredia); č. 16 planète = planéta; č. 17 nature = príroda; č. 18 mode (de vie) = spôsob (života); č. 19 consommer = používať.

Jedine v prípade položky č. 20 sme žiadali od žiakov jednoduché synonymické vyjadrenie myšlienky: « *Moi, (...), j'ai l'impression qu'en faisant attention à la planète, je m'occupe plus de moi-même. Avant de faire un achat, je m'interroge toujours sur la provenance du produit, sa fabrication, l'usage que j'en aurai.* » = Ja (...) mám dojem, že **venujúc pozornosť planéte, sa starám viac aj o samu seba**. Skôr ako si kúpim nejaký výrobok, kladiem si otázky o jeho pôvode, výrobe i o jeho využití.

V resumé jej zodpovedala veta: « *Quand elle achète des produits biologiques, elle pense qu'elle fait du bien à la Terre et à elle-même.* » = Keď kupuje bioprodukty, myslí si, že **robí dobre Zemi i sebe samej**. Použili sme bežný frazeologizmus « **faire du bien à** » = urobiť dobre niekomu, o ktorom sme nepredpokladali, že spôsobí žiakom až taký problém. Opäť sa potvrdilo, že žiaci často nedokážu aplikovať jazykové prostriedky, ktoré bežne poznajú.

Svojím obsahom posledná nahrávka súvisí s tematickým okruhom ÚFIČ MS č. 11 Človek a príroda.

Oproti predpokladom vyjadreným v špecifikačnej tabuľke pre prvých 20 položiek testu skutočný stav, ktorý ukázalo štatistické spracovanie, zodpovedal väčšej obťažnosti. Počet stredne obťažných položiek (SO) ostal nezmenený (15), ale o dve sa znížil počet ľahkých položiek (L) zo 4 na 2 a o toľko stúpol počet veľmi obťažných položiek (VO) z 1 na 3.

3. 2 Jazyk a jeho používanie

V tejto časti sa prehĺbil rozdiel medzi predpokladmi zo špecifikačnej tabuľky a reálnym stavom, ako ho vyhodnotila štatistická analýza.

Tab 4

	položky				
	veľmi ľahké	ľahké	stredne obťažné	veľmi obťažné	extrémne obťažné
predpoklad	3	5	12	-	-
zistený stav	-	-	16	3	1

Test v časti Jazyk a jeho používanie dopadol najhoršie rovnako u žiakov gymnázií, ako aj u žiakov SOŠ. Rozdiel úspešností v týchto dvoch typov škôl je pritom veľký v pomere 45 % : 27 %. Oproti vlaňajšku, kedy žiaci dosiahli najnižší priemer úspešnosti v časti Čítanie s porozumením, opäť s významným podielom žiakov SOŠ, sa tento rok situácia obrátila v neprospech gramatiky a lexiky. Pritom pomer počtu žiakov gymnázií a SOŠ je 64 : 84.

1. podčasť obsahuje 10 úloh s výberom odpovede (ÚVO). Zamerali sme sa na gramatickú kompetenciu žiakov (morfológia, syntax), čiastočne i na lexikálnu kompetenciu.

Hneď prvá úloha č. 21 spôsobila žiakom nečakane veľký problém v súvislosti so slovesom « **aider** » = pomáhať. Toto sloveso sa často vyskytuje v testoch, nakoľko vytvára vo francúzštine tri druhy spojení:

- i. bezpredložkovú väzbu s predmetom v akuzatíve, na rozdiel od slovenčiny, v ktorej ide o väzbu s predmetom v datíve, napr. « **aider son beau-fils Grégoire** » = pomáhať svojmu zaťovi Gregorovi;
- ii. predložkovú väzbu s infinitívom, napr. « **aider son beau-fils Grégoire à construire sa maison** » = pomáhať svojmu zaťovi Gregorovi stavať dom;
- iii. trpný rod, ktorý si vyžaduje predložku **par/de**, napr. « **Grégoire, aidé de son beau-père, construit sa maison.** » = Gregor s pomocou svokra stavia dom. (Doslovný preklad pre názornejšie pochopenie znie: Gregor, napomáhaný svokrom, ...)

Z troch distraktorov žiaci najprv logicky eliminovali predložky **du** (A) a **au** (C) pred substantívom s determinantom « **son beau-père** ». Svoje rozhodovanie zúžili na predložku **à**, distraktor (D), ktorá bez následného infinitívu nemá zmysel, a na predložku **de**, ktorá je v prípade trpného rodu správnu odpoveďou (B).

Záporný Point Biserial a nedostatočná citlivosť položky svedčia o tom, že frekventované sloveso « **aider** » pre jeho interferenčný charakter nevedia žiaci správne používať. Ako v prípade položky č. 4 aj túto položku paradoxne úspešnejšie riešili menej výkonní žiaci ako tí výkonnejší. Ďalšie úlohy 1. podčasti vykazujú dobré parametre.

Položka č.23 bola pre žiakov veľmi obťažná oproti predpokladu zo špecifikačnej tabuľky, ktorá ju hodnotí ako stredne obťažnú. Bola zameraná na lexiku a spomedzi slovies «*peignait, modelait, construisait, exerçait*» = *maľoval, modeloval, staval, vykonával* sloveso « **exerçait** » bolo správnu odpoveďou (D), nakoľko tvorí s nasledovným slovom frazeologizmus «**exercer son métier** » = *vykonávať svoje remeslo*.

Príklad: *Et pourtant, il y a encore quelques mois, ce dernier (Grégoire) exerçait son métier d'artiste sculpteur* = *A jednako ešte pred niekoľkými mesiacmi tento (Gregor) vykonával svoje remeslo umelca sochára.*

Zo sociolingvistického hľadiska obsah textu zodpovedá téme ÚFIČ MS č. 4 Bývanie.

2. podčasť pozostáva z 10 úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO). Produktívne úlohy zvyšujú nároky na riešenie pre zapájanie zložitejších myšlienkových operácií, ako sú tvorba hypotézy, indukcia a syntéza, v dôsledku čoho sú pre žiakov obťažnejšie. Cieľom bola úprava slovesných tvarov na základe neurčitkov uvedených priamo vo vete. Testovali sme tvorbu nasledovných slovesných tvarov: podmieňovací spôsob prítomný, zložený čas minulý (passé composé), prídavné prídavné, oznamovací spôsob prítomný, imperfektum (imparfait), konjunktív prítomný a dávnominulý čas (plus-que-parfait). Z 10 úloh dve položky pokladali žiaci za veľmi obťažné (č. 37 a 39) a jednu dokonca za extrémne obťažnú (č. 34).

V prípade **položky č. 37** (obťažnosť 82,7 %) išlo o tvar konjunktívu prítomného od slovesa «*attendre*», ktorý je zhodný s oznamovacím spôsobom: *Il fallait que les parents (...) attentent toute la journée.* = *Bolo treba, aby rodičia (...) čakali celý deň.* Slovenčina síce konjunktív (spojovací spôsob) nepozná, ale pravidlá pre tvorbu i používanie tohto slovesného spôsobu vo francúzštine sú presne vymedzené a žiaci ich podľa cieľových požiadaviek majú ovládať. **Položky č. 39** (obťažnosť 89,3 %) a **č. 34** (obťažnosť 90,7 %) sa vzťahovali na rovnaký gramatický jav: použitie dávnominulého času vzhľadom na označenie predčasnosti v minulosti.

Položka č. 39 : *Mme Bai a dit (...) qu'elle avait pris une semaine de vacances...* = *Pani Bai povedala, že si zobrala týždeň prázdnin.*

Položka č. 34 : *Le lendemain, les journaux (...) ont confirmé que de nombreux policiers (...) avaient aidé les lycéens...* = *Na druhý deň noviny potvrdili, že mnohí policajti pomohli gymnazistom...*

V tejto podčasti bola štatisticky zistená neriešenosť vo všetkých 10 úlohách v intervale 1,33 % v položkách č. 31 a 32 až 8,00 % v položke č.39.

Témou text zodpovedal otázke ÚFIČ MS č. 8 Vzdelanie.

3. 3 Čítanie s porozumením

V tejto časti testu bol rozdiel v obťažnosti medzi predpokladom zo špecifikačnej tabuľky a reálnym stavom zo štatistickej analýzy nasledovný:

Tab 5

položky

	veľmi ľahké	ľahké	stredne obťažné	veľmi obťažné	extrémne obťažné
predpoklad	-	4	14	2	-

zistený stav	-	-	14	4	2
---------------------	---	---	----	---	---

Namiesto 4 veľmi ľahkých položiek boli v teste 4 veľmi obťažné a namiesto 2 veľmi obťažných 2 extrémne obťažné. Podľa kritéria úspešnosti žiakov bola táto časť testov druhá obťažná v poradí za gramatikou a lexikou.

V **1. podčasti** je 7 úloh s výberom odpovede. Text pozostáva zo 7 krátkych správ, ku ktorým mali žiaci priradiť na základe triedenia, analýzy a dedukcie 7 zodpovedajúcich nadpisov spomedzi 10 ponúkaných. Táto časť testu patrí medzi jednoduchšie, v troch položkách č. 43, 44 a 46 sme nezaznamenali vysokú neriešenosť (1,33 %).

Zo sociolingvistického hľadiska krátke správy súvisia s týmito témami ÚFIČ MS: Mládež a jej svet (č. 16), Šport (č. 3), Cestovanie (č. 7), Moderné formy komunikácie (č. 14), ako aj novinky z francúzskej spoločnosti.

2. podčasť obsahuje 6 úloh s výberom odpovede. Ich cieľom je správne sa zorientovať v texte rozčlenenom na 5 odsekov a podľa konkrétneho obsahu ich priradiť k zodpovedajúcemu tvrdeniu, ktoré môže byť pravdivé, alebo nepravdivé. Témou textu bola ekológia, ktorá najviac zodpovedá otázke Úfič č. 11 Človek a príroda. Náš predpoklad, že položky č. 48 a 52 sú veľmi ľahké, sa nepotvrdil, pretože podľa štatistickej analýzy vyšli ako stredne obťažné. Jednako sa s nimi žiaci popasovali, na rozdiel od ostatných štyroch, v ktorých sa neriešenosť pohybovala v rozmedzí 1,33 % - 2,67 %.

Položka č. 49 bola pre žiakov veľmi obťažná s mierou obťažnosti 82,7 %.

Ukážka :

(b) *Se marier « en vert » **reste en effet un véritable challenge.** = Robiť « zelenú » svadbu zostáva/je v skutočnosti ozajstnou výzvou.*

Tvrdenie:

*Se marier dans le plus grand respect de l'environnement **nécessite beaucoup d'effort.** = Robiť svadbu v znamení najväčšej úcty k životnému prostrediu si vyžaduje/potrebuje veľa úsilia.*

Čo mohlo spôsobiť žiakom najväčšie problémy? Pravdepodobne v tvrdení sloveso « **nécessiter** », ktoré je pre nich menej známe ako « *demander* » = *žiadať* alebo « *exiger* » = *vyžadovať*. Na druhej strane žiaci na úrovni B1 poznajú substantívum « **une nécessité** » = *nevyhnutnosť, potreba...* V samotnom texte sme namiesto « **défi** » = *výzva* zvolili kvôli väčšej

zrozumiteľnosti slovo anglického pôvodu « **challenge** », ktoré je medzinárodne známym a používaným v rôznych kontextoch.

3. podčasť Čítanie s porozumením predstavuje spravidla najmenej úspešnú časť testu. Tvorí ju 7 úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO), pri riešení ktorých je potrebné zapojenie zložitejších myšlienkových operácií, ako aj dobré zvládnutie jazykových kompetencií, najmä lexikálnej a gramatickej. Oproti 3. podčasti v počúvaní má táto podčasť z čítania výhodu, že žiak môže do ukážky pred sebou viackrát nazrieť, samozrejme, v rámci časového limitu. Jej nevýhodou je, že ide o posledné úlohy, ktoré sú v rámci čítania najnáročnejšie, a tak sa pod slabý výsledok vo významnej miere podpisuje aj únava žiakov a v závere testu tiež ich nižšia motivácia. Témou táto podčasť zodpovedá ÚFIČ MS č. 8 Vzdelanie a č. 14 Moderné formy komunikácie.

Tieto negatíva sa prejavili predovšetkým vo vysokej neriešenosti od 21,33 % po 37,33 % vo všetkých 7 položkách. **Položky č. 55 a 59** dosiahli extrémnu obťažnosť 93,3 %, **položky č. 60, 54 a 57** boli veľmi obťažné, a to s mierou obťažnosti 84,0 %, 86,7 % a 88,0 %.

V prípade **položiek č. 54, 55 a 60** nešlo o vyjadrenie pomocou odvodeného slova, vzhľadom na text, ani o synonymické vyjadrenie. Jednoduché slová bolo treba doplniť na základe globálneho porozumenia textu, na čo ich navádzala veta na doplnenie v resumé. Ukazujú to aj nasledovné príklady.

Položka č. 57 vyžadovala od žiakov odvodené slovo a **položka č. 59** synonymické vyjadrenie. Vo zvyšných dvoch položkách so strednou obťažnosťou, a to č. 56 a č. 58, boli slová vybrané z textu, samozrejme s miernymi obmenami, preto sa nimi nebudeme detailnejšie zaoberať.

Vzhľadom na väčšiu názornosť budeme prezentovať jednotlivé položky vo vzájomnom vzťahu ukážky a resumé, pričom z hľadiska obsahu článku je najdôležitejší odsek 3.

Položka č. 54, v texte odsek 5 : *Les élèves de CE1 semblent ravis de taper leurs textes sur les ordinateurs portables et d'utiliser le TBI (tableau blanc interactif) = Žiaci z triedy CE1 sa zdajú byť nadšení, že píšú texty na prenosnom počítači a že používajú bielu interaktívnu tabuľu.*

Položka č. 54 v resumé: *Chez les élèves de CE1, les cahiers et le tableau noir ont été remplacés (supplantés/ concurrencés) par les ordinateurs portables et le multimédia. = U žiakov z triedy CE1 boli zošity a čierna tabuľa nahradené prenosnými počítačmi a bielou interaktívnou tabuľou.*

Položka č. 55, v texte odsek 3 : *Professeure* : « *Quand on travaille avec les ordinateurs, la pédagogie change radicalement.* » = *Profesorka*: „*Ked' sa pracuje s počítačmi, pedagogika sa radikálne mení*“.

Položka č. 55 v resumé: *Les nouvelles technologies de l'information ont changé les modes d'enseignement classique(s) (traditionnel(s)/ ancien(s)).*= *Nové informatické technológie zmenili klasické (tradičné/ staré) spôsoby vyučovania.*

Položka č. 60, v texte odsek 3 : *Professeure – suite* : « *Quand il s'agit d'aborder un sujet nouveau, on l'enseigne à trois ou à quatre enfants qui, par coopération, se transmettent l'information.* » = *Pokračovanie profesorkinej výpovede* : „*Ked' ide o uvedenie novej témy, tú prednesiem trom – štyrom žiakom, ktorí spolupracou odovzdávajú informáciu ďalej*“.

Odsek 5 : *Pour les élèves, l'ordinateur est un outil magique et une fenêtre ouverte sur l'extérieur.* = *Pre žiakov počítač je čarovnou pomôckou a otvoreným oknom na vonkajší svet.*

Položka č. 60 v resumé: *Les petits de CE1 disent qu'ils ont une formidable occasion de communiquer (discuter/ réagir/ parler/ coopérer) avec les autres élèves.* = *Deti z triedy CE1 hovoria, že majú skvelú príležitosť komunikovať (diskutovať/ hovoriť/ spolupracovať) s ostatnými žiakmi.*

Položka č. 57, v texte odsek 3 : *La directrice teste depuis quelques mois la pédagogie Freinet fondée sur la responsabilisation et la coopération de l'élève.* = *Už niekoľko mesiacov riaditeľka testuje pedagogiku podľa Freineta založenú na princípe spolupráce a väčšej zodpovednosti žiaka za jeho výsledky.*

Položka č. 57 v resumé: *Il s'agit de rendre les élèves plus coopératifs avec leurs camarades de classe et plus responsables (conscients) de leurs résultats scolaires.* = *Ide o to, aby žiaci viac spolupracovali so spolužiakmi a aby boli zodpovednejší za svoje školské výsledky (uvedomelejší, pokiaľ ide o ich školské výsledky).*

Položka č. 59, v texte odsek 3: *Professeure – suite* : « *Avec cette méthode, j'ai désormais plus de temps pour m'occuper des élèves en difficulté.* » = *Pokračovanie profesorkinej výpovede* : „*Vďaka tejto metóde mám odteraz viac času venovať sa žiakom s problémami učenia*“.

Položka č. 59 v resumé: *Le grand avantage de l'utilisation des nouvelles technologies, c'est que la professeure peut aussi accorder (donner/ offrir/ consacrer) plus de temps aux*

élèves en difficulté. = Veľkou výhodou používania nových technológií je, že profesorka môže venovať viac času žiakom s problémami učenia.

4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka

PFIČ MS hodnotia jednotlivé školy a údaje o výsledkoch svojich žiakov následne zasielajú do NÚCEMu.

Podľa oficiálnych výsledkov žiaci tohtoročného testovaného súboru dosiahli v PFIČ úspešnosť 62,5%. V školskom roku 2010/2011 z troch navrhnutých tém bola vylosovaná téma **Život mladých ľudí**. K názvu témy bolo pripojených päť bodov zahrňujúcich návod na jej postupné myšlienkové rozvinutie.

PFIČ na úrovni B1 obsahuje 160 – 180 slov a hodnotia sa nasledovné kritériá:

- obsah textu: informácie ku všetkým bodom majú byť náležité a jasne vyjadrené,
- členenie a stavba textu: vyžaduje sa dodržanie požadovaného žánru a logické členenie myšlienok do odsekov,
- je potrebné používať správne jazykové štruktúry v celom texte,
- slovná zásoba má byť primeraná téme, vhodne použitá a bohatá.

Tieto kritériá sú odstupňované podľa výkonnosti žiakov od maximálnych 5 bodov k nule.

Komplexne rozpracované kritériá hodnotenia PFIČ MS sú v dokumente NÚCEMu **Pokyny na hodnotenie písomnej formy internej časti MS**.

Úspešnosť v jednotlivých kritériách je nasledovná:

Úspešnosť v obsahu textu: 63,6 %

Úspešnosť v členení a stavbe textu: 63,4 %

Úspešnosť v gramatike 55,0 %

Úspešnosť v slovnej zásobe: 59,8 %

Celková úspešnosť: 60,5 %

V porovnaní s priemernou úspešnosťou EČ MS **39,3 %** ide o viac ako 20 % rozdiel v prospech všeobecnej písomnej interakcie. Samozrejme, pri PFIČ treba okrem všeobecných kritérií brať do úvahy individuálny pohľad hodnotiteľov na jednotlivých školách, v dôsledku čoho toto hodnotenie korešponduje viac s ÚFIČ MS ako s EČ MS.

Záver

V školskom roku 2010/2011 po prvýkrát v testovanom súbore z francúzskeho jazyka na úrovni B1 žiaci SOŠ mali početnejšiu prevahu nad žiakmi gymnázií v pomere 84 : 64. Celkovo žiaci dosiahli doteraz najnižšiu priemernú úspešnosť 39,3 %, odkedy sa testuje v rámci EČ MS z FJ B1.

Počet žiakov, ktorí neprekročili hranicu úspešnosti 33,3 %, bol vysoký a tvorilo ho až 43,9% . Na tomto údaji sa žiaci SOŠ podieľali 87,3 % a žiaci gymnázií 12,7 %. Títo žiaci evidentne nespĺňajú kritériá úrovne B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Dievčatá tvorili väčšinu a celkovo boli úspešnejšie ako chlapci. Vidieť to pri zisťovaní obťažnosti v najnáročnejších častiach testu, ktorými sú resumé v počúvaní a v čítaní s porozumením, ako aj v úlohách s krátkou odpoveďou (ÚKO) v gramatike a lexike. Ale pri najkritickejších položkách č. 4 a č. 21 boli paradoxne úspešnejší chlapci a žiaci SOŠ v porovnaní s dievčatami a žiakmi gymnázií, na čom sa mohlo podieľať tipovanie charakteristické pre slabších žiakov.

Oproti predpokladom špecifikačnej tabuľky sa v teste vyskytli 3 extrémne obťažné položky nad 90,1 % obťažnosti. Rovnako stúpol počet stredne obťažných položiek zo 40 na 45 a počet veľmi obťažných položiek z 3 na 10, a to na úkor veľmi ľahkých a ľahkých položiek. Pre test sa objednávalo 5 veľmi ľahkých a 12 ľahkých položiek, no v riešení žiakov sa ukázali len 2 položky ako ľahké. Táto skutočnosť svedčí o tom, že kvalita vedomostí a zručností žiakov vo francúzskom jazyku na úrovni B1 je nižšia ako požiadavky testu.

Najproblematickejšou časťou testu pre tohtoročný súbor žiakov bola gramatika. Preto naším prvým odporúčaním je, aby žiaci mali viac príležitostí robiť **gramatický rozbor na súvislých textoch**, najlepšie na časopiseckých článkoch, nielen na štrukturálnych cvičeniach, v ktorých je dopĺňanie gramatických javov predovšetkým mechanickou záležitosťou. Gramatickým rozborom v kontexte si žiaci lepšie uvedomia fungovanie naučených pravidiel v praxi, čo je nevyhnutnou podmienkou pre ich následné používanie v samostatnom ústnom alebo písomnom prejave.

Ďalej žiakom spôsobuje problémy dopĺňanie slov do resumé rovnako pri počúvaní, ako aj pri čítaní. Zdokonaľovanie lexikálnej kompetencie je pritom komplexnou činnosťou, ktorá zahŕňa receptívne (počúvanie, čítanie) i produktívne (hovorenie, písanie) jazykové zručnosti. Na tomto mieste sa žiada zdôrazniť, že žiaci by sa mali učiť slovnú zásobu vo výrazoch alebo v ustálených spojeniach, nie izolované slová.

Na ich **odhad slov v kontexte** treba využiť každú príležitosť, skôr ako im vysvetlíme nové lexikálne jednotky. Zároveň odporúčame často používať cvičenie „*dites autrement*“ = *povedzte inak*, ktoré vhodne pripraví žiakov na potrebné synonymické vyjadrenia v resumé.

V období nebývalých kontaktov s francúzskym jazykom prostredníctvom elektronických alebo tlačенých médií by nemal byť problém s rozširovaním slovnej zásoby žiakov zaujímavým a motivujúcim spôsobom, napríklad: začleniť do programu hodiny nejakú zaujímavú otázku ako súčasť vedomostného kvízu alebo tému spoločného záujmu, ku ktorej žiaci zaujmú stanovisko aj pomocou internetu.

Ponúka sa tiež problematika **zatraktívnenia samotných východiskových článkov** a hľadania iných možností vyjadrenia kľúčových myšlienok v nich pomocou odvodených slov. Podľa našej mienky sa netreba vyhýbať ani zábavným formám učenia, najmä pri menej prítlačlivých aktivitách, akými sú náročnejšie gramatické javy alebo lexikálne postupy pri tvorení a odvodzovaní slov. (K zatraktívneniu východiskových článkov pridávame aj odporúčanie k ich aktualizácii, aby sa žiakom nezdarilo aktuálne témy z testov ako odtrhnuté od života.)

V čom spočíva veľká obťažnosť čítania s porozumením vo francúzštine pre úroveň B1? Podľa nás okrem nezvládnutej slovnej zásoby má na nej podiel aj nedostatočný tréning v čítaní. Zručnosť, ktorú aj test vyžaduje, zrejme nemožno získať bez **čítania dlhších textov mimo vyučovacej hodiny**. Tomuto účelu môže poslúžiť rovnako edícia ľahkého čítania ľubovoľne zvoleného literárneho žánru, vrátane komiksov, ako aj dlhšie články populárno-vedeckého či spoločenského charakteru.

Ak sa žiaci naučia rýchlejšie čítať, skôr porozumejú súvislému textu i mnohým neznámym slovám v ňom. Zároveň budú pripravenejší prekonať jednak náročnosť zodpovedajúcich úloh v teste, jednak únavu pri jeho dokončovaní. Ak budú mať k dispozícii vhodný dotazník k obsahu textu prečítaného mimo vyučovania, resumé a s ním spojené úlohy s krátkou odpoveďou v teste, prestanú byť pre nich neprekonateľnou prekážkou.

Použitá literatúra

- Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. ŠPÚ: Bratislava 2006
- Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň B1. ŠPÚ: Bratislava 2004
- Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B1. Externá časť maturitnej skúšky 2011. NÚCEM: Bratislava 2011
- Fanová, A., Juščáková, Z.: Správa o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z francúzskeho jazyka úroveň B1. NÚCEM: Bratislava 2010
- Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre maturitu 2011. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava 2010
- Maturita 2011, Pokyny a kritériá na hodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky, cudzie jazyky. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava január 2011
- Dolez, C., Pons, S.: Alter ego B1, Hachette Livre: Paris 2006
- Mialaret, G.: La Psychopédagogie. Presses Universitaires de France: 2004
- Tagliante, C.: La classe de langue. CLE international: Paris 1994
- Un Cadre Européen Commun de Références pour les Langues. Conseil de l'Europe: 2000